

ČASTÉ OTÁZKY O COVIDU-19 A OČKOVÁNÍ

Na úvod, jak je to s tím covidem, je to opravdu tak závažná choroba, nepřehání se o ní?

Onemocnění covid-19 je nemoc s vysokou nakažlivostí a, řekl bych, *středně* závažnou smrtností, která se už dnes dá celkem přesně odhadnout na 1-2 %. V porovnání s chřipkou, která má smrtnost 0,1-0,5 % jde tedy o zhruba 5-10x nebezpečnější nemoc, ale zase ne tak fatální infekce, jako byla třeba španělská chřipka před sto lety, která měla mortalitu 3-5 %. Není namístě ani šílená panika z nemoci, ale ani její zlehčování.

Lidi vždycky v zimě více trpí na infekce dýchacích cest a bohužel na ně i umírají, to už tak patří k přírodnímu ročnímu cyklu...

To je pravda, ale nikdy nebývá populace zasažena v takové míře. To, co se děje je pohroma, kterou lze přirovnat ke stoleté povodni. Pokud se voda jen zvedne a rozbouří, jako při každoroční velké vodě, tak se člověk snáz utopí. Ale pokud se proud ještě navíc vyleje z břehů, dojde k několikanásobným obětem a škodám. Tak je to i nyní – nemoc nezabíjí jen lidi, kteří se octnou „v korytě“ covidu, ale ubližuje i těm, které postihne zaplavení celého zdravotnictví, které nemůže pomáhat všem potřebným, nemluvě o hrozící národohospodářské újmě, kterou odskáčou zase slabí a nemocní.

Nedalo by se to zvládnout opatrnou přirozenou imunizací celé populace? Postupným proděláním choroby?

Jednoduchá odpověď: jistě dalo, ale s nepřijatelnými oběťmi. Zkuste si vynásobit populaci ČR smrtností choroby. Dostaneme se na sto tisíc až dvě stě tisíc lidí, nemluvě o dalších statisících, na které by dopadl kolaps nemocnic. Také by došlo kvůli nemocnosti k výpadku dalších, i nepostradatelných služeb. Proto musíme brzdit.

Ale i ta omezení ve svém důsledku poškozují na zdraví, třeba tím, že omezují sport...

Souhlasím. Myslím, že je velká chyba, že authority, které rozhodují o restrikcích (vláda, ministerstva, resp. jejich poradci) nezdůrazňují dostatečně lidem, aby teď o to více pěstovali pohyb, trávili čas venku, otužovali se, konzumovali přírodní jídlo s vitamíny a vlákninou, omezili čas u monitorů a věnovali jej raději zklidnění. To je nesmírně důležité.

Takže ta omezující opatření se přeceňují a přehánějí?

Neříkám, že přehánějí. Myslím, že v téhle situaci jsou, bohužel, nutná. Hlavně omezení shlukování uvnitř budov a pokyn nosit roušky. Pokud se situace nepodaří zvládnout, budeme muset tu společenskou izolaci ještě utáhnout. Jsou ale tři oblasti, kde bych byl pro určité ohledy. Zprvce bych považoval za etické brát více potaz potřeby lidí na sklonku života, kteří trpí odloučením, neboť samota je velkým utrpením. Když je člověk upoutaný na lůžko, potřebuje vidat své blízké a přátele a je to pro něj momentálně důležitější, než zda nechytí nebo chytí covid. On či ona potřebuje i objetí a pusy. Zadruhé je třeba myslet na vzdělávání dětí na prvním stupni a umožnit je. A zatřetí bych dal lidem volnost ke sportování a ukázněné zábavě venku, samozřejmě s určitými ochrannými opatřeními (zákaz prodeje občerstvení na sportovištích apod).

Co znám lidi kolem nás, co měli covid, tak všichni to zvládli celkem v pohodě. Mně nic nebylo, brácha ztratil na pár dní čich a jenom mamka měla pět dní horečky...

Ne všichni mají to štěstí. U některých lidí se rozvine zánět plicní tkáně a selžou jim plíce, ledviny nebo u nich dojde k plicní embolii.

Bohužel i v obvodu naší ordinace se to přihodilo už sedmi lidem, z toho tři bohužel nepřežili a jiní tři zrovna bojují o život na intenzivních a resuscitačních jednotkách. A přitom to dosud byli čilí, normálně aktivní lidé.

Chápu, že ta nemoc není vymyšlená. Ale stejně si říkám, že tvrzení o pandemii je účelový výmysl, nebo jde přinejmenším o nafouknutý problém. Nemají mocní za cíl hnát nás jako stádo tam, kam se jim zlíbí, a používají k tomu záminku, že je korona?

Každopádně jde o rozsáhlou a vážnou pandemii z epidemiologického hlediska, o tom není sporu. Samozřejmě, že z této pohromy i z těch protiepidemických opatření můžou mít prospěch různí podnikavci, pídící se po zisku, i politici,

kterým jde o vlastní popularitu a moc, ale to tak už na světě chodí. Tím spíše bychom se neměli chovat jako hovádka jdoucí na porážku. Nesmí nás to odradit ve snaze si pomáhat z problému, sobě i jeden druhému, celku. Jedinou cestou ven je pokusit se pandemii zvládnout, jak to jde, alespoň zamezit nejhorším obětím a újmám.

Je očkování tou cestou?

Ano, jedinou. Mimo už zmíněnou snahu o zdravý životní styl, který také výrazně sníží počet nemocných. Ale jen žít zdravě nestačí. Musíme se očkovat, pokud nechceme nechat umřít statisíce lidí a nechat naše hospodářství zhroutit. Nejen hospodským a obchodníkům hrozí ztráta obživy, tady jde i o národní ekonomiku, na které je závislá sociální péče, zdravotnictví i bezpečnost. Z čeho budou placeni doktoři, sestřičky, pečovatelky, učitelé, policajti atd. a kde vezmeme na léky, když bude stát bez peněz a zadlužený? Proto je třeba neprodužovat tuto katastrofu. Hospody a krámky halt musí být ještě chvíli zavřené, aby se mohly po čase zase naplnit. Je to tak lepší.

Jsou očkovací látky bezpečné a vyzkoušené? Mám trochu strach...

Ano, očkovací látky prošly výzkumem v klinických studiích, který nebyl ošizen. To, že se stihly vyvinout tak narychlo, nebylo na úkor vysokých standardů studií. Během klinické fáze testování se objevily reakce v míře běžné jako u jiných očkovacích látek, není třeba se bát. U vakcín byla prokázána velmi dobrá účinnost proti rozvoji nemoci, takže očkování s velkou úspěšností brání tomu, aby člověk vážně onemocněl, či dokonce zemřel na covid. Co se stále neví, zkoumá a bude zkoumat, je dlouhodobý ochranný efekt vakcíny, tedy na jak dlouho Vás vakcína ochrání. Předpokládá se, že bude fungovat alespoň rok, ale možná i mnoho let. Také se zjišťuje, jak spolehlivě zabrání tomu, aby očkováný člověk virus nešířil.

No, to jsem také slyšel, že očkování lidé budou muset stále nosit roušky, že by stále mohli šířit covid, když se nakazí. Takže očkování vlastně vůbec nepomůže regulovat epidemii?

Zatím jsou k tomu velmi omezená data, ale není to tak, že by vůbec nepomáhalo v epidemii. Je možné, že očkování neochrání před přenašečstvím *docela*, tedy že nelze úplně vyloučit možnost, aby dotyčný nevědomky nemoc přenášel na další. Ale předpokládá se, a všichni očekáváme, že se dalším sledováním potvrdí, že i zde očkování zabírá, že podstatnou měrou omezuje i šíření nemoci mez lidmi. Do té doby bude asi třeba s nošením roušek vytrvat.

Z čeho mám obavy, je složení a působení té vakcíny. Není to nějaké svinstvo?

Jsou zatím dva druhy vakcín proti covidu, které mají, nebo je u nich očekáváno schválení.

Jeden typ vakcín obsahuje částičky mRNA, která zařídí, aby Vaše buňky vyprodukovaly bílkovinu koronaviru, která následně vyvolá imunitní reakci. Obojí, mRNA i ta bílkovina, pak z těla zmizí. Druhý typ obsahuje neškodný adenovirus, který vnese do lidské buňky výrobní program bílkoviny koronaviru ve formě DNA. Ale není přitom nijak narušena lidská DNA.

Očkovací látky neobsahují kmenové buňky z lidských embryí, byť byly u některých vakcín tyto kmenové buňky s nejvyššími etickými ohledy použity ve vývoji. Ani jeden ani druhý typ nemůže člověka infikovat nebo mu změnit genom (jeho DNA). Podání vakcíny schvaluje jako humánní a potřebné většina etických a církevních autorit, včetně katolických.

Dobře, já o tom popřemýšlím, každopádně dám s očkováním přednost starším lidem a dalším, co mají sníženou odolnost...

Určitě. Očkovacích látek je zatím málo a teď je prioritou ochránit ty, které by nemoc mohla nejhůře postihnout, a také zdravotníky a pečovatele. Pak je ale třeba zajistit i ostatní, protože nemoc zastavíme nadobro jen tehdy, když se naočkuje drtivá většina. V tomhle má naše země v boji proti infekčním chorobám, a předtím Československo, vynikající tradici. Vždy jsme měli skvělé odborníky v oboru infekologie a veřejného zdraví a máme na co navazovat. Třeba na zdárné eliminaci dětské obrny či záškrtu u nás, nebo v celosvětovém tažení proti pravým neštovicím, které řídil Čech, profesor Karel Raška, a které bylo završeno úspěšnou globální eradikací. Dnes je trošku jiná situace v tom, že je očkování dobrovolné. Úspěch celé akce záleží na zodpovědnosti a na důvěře.

Odpovědi na otázky připravil MUDr. Vít Skalička na základě rešerší dostupných odborných pramenů. Poděkování za konzultaci primáři infekčního odd. SN Petru Kümpelovi.